

KAUNOS 2010
Sempozyum-Kazı-Araştırma-Restorasyon-Konservasyon-Onarım
“Arkeolojik Park” Projeleri
ve
MİLAS “UZUNYUVA-HANEDAN MEZAR ANITI”

Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Üniversitemiz Kültür ve Sanat Araştırmaları Merkezi adına yürütülen KAUNOS örenindeki arkeolojik çalışmalarımız, her yıl olduğu gibi, bu yıl da uluslararası multi disiplinler bir ekip tarafından dört ay gibi uzunca bir zaman dilimi içinde tamamlanmıştır. Araştırmalarımızın sunulan program çerçevesinde aksaksızca sonlandırılmasında, Üniversitemin maddi ve aynı desteği yadsınamaz. Üzerinde yaşadığımız Anadolu toprağının 600000 yıl öncesinden bugüne doğurduğu zengin kültür mirasımızın, bizleri birarada ayakta tutan en büyük güçlerden biri olduğuna yürekten inanan kurucu rektörümüz Prof. Dr. Sayın Mehmet Haberal’a, daima yanımızda hissettiğimiz desteği için, ekip olarak her birimiz şükran borçluyuz.

Sempozyum; Kazı; Araştırma; Restorasyon; Konservasyon; Onarım ve “Arkeolojik Park” olarak sonlandırılan bu yılki programımıza ek olarak, yine Üniversitem adına çok önemli bir araştırmaya daha “imza” atılmıştır: Milas “Uzunuva-Hanedan Mezar Anıtı”. Bu öylesine “özel” bir çalışmadır ki, daha şimdiden yalnız arkeoloji değil, turizm dünyası içinde de yerini almıştır. Buna yönelik projelendirilen çok yönlü çalışmalar tamamlandığında, bu Mezar Anıtı’nın yalnız Milas için değil, ülkemiz turizm girdisine çok önemli katkıda bulunacağından şüphe yoktur.

Sempozyum

Kazı Evi’imiz, Üniversitem Kültür ve Sanat Merkezi adına, 17–20 Haziran 2010 tarihleri arasında gerçekleştirilen “**Anadolu Antik Cam Araştırmaları**” konulu sempozyuma bu yıl da ev sahipliği yapmıştır (<http://antikcam2010.baskent.edu.tr/>). Amaç, geçen yıl olduğu gibi konunun uzmanlarını bir araya getirip bilgi paylaşımını sağlamaktır. Üniversitemiz öğretim görevlilerinden Dr. Çiğdem Gençler Güray organizatörlüğünde gerçekleşen toplantıya, konunun uzmanları ve öğrencilerin dışında arkeometri, seramik, metal ve modern cam sanatı üzerine çalışan araştırmacılar da katılınca, katılımcı sayımız beklenenin üzerinde olmuştur (Res. 1).

Geniş kapsamlı seçilen konularda Roma ve Bizans Dönemi kazı ve müze malzemesi; Osmanlı Dönemi Cam Sanatı; cam malzeme üzerine yapılan arkeometri çalışmalar ve Roma Dönemi cam eserlerinin aynı dönem içindeki seramik ve metal kaplarla karşılaştırılması üzerine de önemli bildiriler verilmiştir. Böylece cam malzeme, yalnızca tipolojik ve kronolojik açıdan değil, dönem içindeki önemi ve moda formlarla etkileşimini ortaya çıkaracak şekilde değerlendirilmiştir. Modern cam sanatında kullanılan teknikler üzerine yapılan konuşma ise, antik dönem cam yapım teknikleri ile modern yapım tekniklerinin karşılaştırılıp, her iki dönem arasında bağlantı kurmayı ve antik cam uzmanlarının yapım tekniklerini anlama konusundaki karşılaşılan sorunların çözümlenmesinde oldukça yararlı olmuştur.

Res. 1: “Anadolu Antik Cam Araştırmaları Sempozyumu”, Kazı Evi

Res. 2: Sempozyuma katılanlar ören gezisinde, Protogenes Exedrası

Toplantı sonunda Kaunos'un etütlük cam buluntuları sergilenmiştir. Böylece uzmanlara malzemeyi elleriyle dokunarak değerlendirme fırsatı yaratılmış ve “doğrudan bilgi paylaşımı” adına sempozyuma farklı bir boyut kazandırılmıştır. Bildirilerin bir monografi olarak basılmasıyla da, Anadolu cam çalışanları için önemli bir referans eser kitaplıklardaki yerini alacaktır (Çiğdem Gençler Güray).

Kazılar

Demeter Kutsal Kayalığı: Bilindiği üzere Kaunos örenindeki araştırmalarımız özellikle son iki yıldan buyana Demeter Kutsal Kayalığı üzerinde odaklanmıştır. Nedeni de, Kaunosluların bereket tanrıçaları adına yılda bir kez düzenlenen *Thesmophoria* – Kadın Bayramı için uygun gördükleri bu alanda kültünelik bilinmezlerle ışık tutuyor olmasıdır. Geçen kazı döneminde yığınlar halinde ele geçirilen adak domuz kemikleri ile tanrıçanın bu kutsal hayvanının kült sahasında da kurban edildiğinin ilk kez Kaunos'ta belgelendiğı gibi. Bu yıl ki kazılarımıza Kilise'nin merkezi salonu içinde devam edilmiştir (Res. 3 – 4).

Res. 3: “Demeter Kutsal Kayalığı, havadan

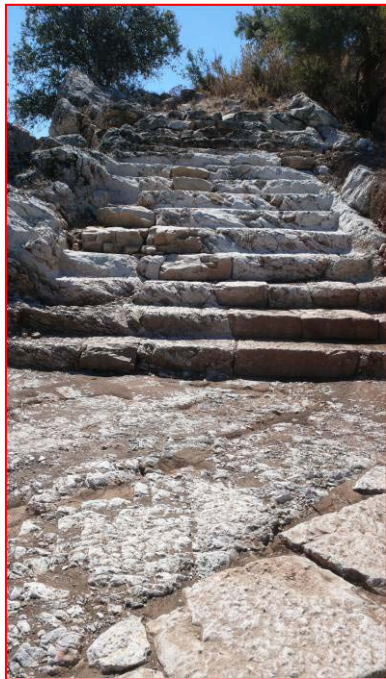
Res. 4: “Kutsal Kayalık” üzerinde çalışma anı

Amacımız, doğrudan anakaya üzerine, daha doğrusu bereketin tanrıçası Demeter'in kutsal kayalığı üzerine inşa edilmiş olan kentin bu en eski Kilise'sinin kendi dönemi içinde kullanılıp kullanılmadığını anlamak; "adak bırakma yeri" olarak belirlenen bu oynak kayalığı tümüyle dolgu toprağından arındırarak bırakılan faklı türden adak eşyalarını yeniden gün ışığına çıkartmak; kayalığın bu alanda bir şekilde sınırlandırılıp sınırlandırılmadığını anlamak, yani bir anlamda kült alanının mimari dokusunun kalıntıları üzerinden hareketle tasarımını anlayabilmek ve 3D modelleme çizimini gerçekleştirebilmektir (Res. 5).

Res. 5: Demeter Kutsal Kayalığı, 3D Modelleme

Ancak ortaya çıkabilecek belgelerin değerlendirilmesiyle bu alanın ismi konusunda kesin kararımızı verebilecektik. Ayrıca kült merkezini batı yönden sınırlayan basamaklı yolu limana doğru açmak ve de alan üzerindeki genel düzenleme ile birlikte temizliğimizi kentin güney suruna doğru genişleterek, Kilise'nin bu yöndeki nefinin sınırlarını belirlemek de, çalışma programımız içine alınmıştır. Bugün artık çok rahatlıkla söylebiliriz ki, adak adına ne varsa üzerine bırakıldığı ya da üzerinde depolandığı bu kayalık alan, bereket ihsan eden Demeter için kutsallaştırılmıştır. Ve bugün kültürün bir sembolü olarak duran "pıynar" ağacının üzerinde hayat bulunduğu kayalığın en yüksek noktasının batı ucunda, limana bakan cephesinde görülen yatak yuvaları ve bunun liman yönündeki aksında açığa çıkartılan duvar kalıntısından belli ki, kült alanı batı yönde bir duvarla sınırlandırılmıştır. Çünkü bu duvarın batı cephesi önünde devam eden kayalık yüzey, doğu yüzünün aksine adak adına hiç bir buluntu vermemiştir bize ve çünkü alt kottaki "Tören Terası" nı batı yönde çerçeveleyen görkemli teras duvarı da aynı aks üzerinde durmaktadır. Kült alanına şehir merkezinden ulaşımı sağlayan basamaklı ana yoldan biri batı yödedir. Alanın teras duvarına paralel olarak liman kenarından Küçük Kale'nin zirvesine uzanan bu ana yolun basamakları, özellikle üst kotlarda anakayadan kesilmiştir; aradaki boşluklar, uyumlu kesilen taş bloklarla yamalanmıştır. Yol, tam da kült alanının batı cephesi önünde geniş bir kaya platformu oluşturmaktadır. Platformdaki kaya boşlukları da basamaklarda olduğu gibi anakayanın konturlara uyumlu kesilmiş blok taşlarla kapatılmıştır (Res. 6a-b). Ve açıldığı kadarıyla da yol, bu noktadan itibaren limana doğru bloklarla örülmüş basamaklarla devam eder. Fakat ne yazık ki, zeminin gevşek olması nedeniyle bu yöndeki basamakların pek çoğu yıkılarak yolun bozulmasına neden olmuştur. Anlaşıldığı kadarıyla bu yol Küçük Kale'nin güneybatı ucundaki en yüksek noktasında inşa edilen küçük bir su deposuna ulaşmaktadır. Bu su deposunun kutsal alanla olan mimari bir ilişkisi henüz belirlenmemiştir ama, bunun kültle doğrudan bir ilişkisi olduğundan şüphe yoktur: Kutsal arınmada gerekli suyun temimi. Adak eşyaları içinde ele geçen tek kulplu fincanların ve hydriskosların çokluğu da ancak bununla açıklanabilir (Res. 7).

Res. 6a-b: Basamaklı yol: a-üst bölüm; b- alt bölüm, kuzeyden

Res. 7: “Tek Kulplu Fincanlar”, *in situ*

Bunun yanında sayısız kandiller; farklı formlarda kadın ve erkek terrakotta figürinler; tanrı ve tanrıça figürinleri; tanrıça protomları; farklı tipolojiler sunan kernoslar ve özellikle tek bir örnekle temsil ediliyorsa da “katlı kernos” gibi malzeme, pişmi toprak adakların anlamlı örnekleri olarak karşımıza çıkarlar (Res. 8a-d). Burada saptanan bilimsel bir gözlem, bütün bu adakların tür olarak daha çok belli noktalarda depolanmış olmalarıydı. 250’nin üzerinde ele geçen farklı kentlere ait bu yılın küçük gümüş sikkeleri ve bir iki noktada depolanmış domuz kemikleri dikkate alındığında söylenmelidir ki, geçen yılın buluntu zenginliği, bu mevsim daha da artarak devam etmiştir. Buluntular arasında bu yılın sürprizi kireç taşından iki rahip, daha büyük olasılıkla bir *adorant* heykelciğidir. Sikkeler yanında Kıbrıs menşeyli bu adak heykelcikleri de fikrimizi doğrulamıştır ki, Kaunos’un bereket tanrıçası Demeter adına tesis edilen bu kült alanı (Res. 7), İÖ. 5 ve 4. yüzyıl içinde yalnız bu kentin değil, yakın çevresinin de önemli bir kült merkezi, bir “hac” yeri idi. (Cengiz Işık-Mustafa Bulba-Münife Doyran)

Res. 8a: “Hydria Taşıyan”, temizlik aşaması

b

c

Res. 8b: Tanrıça Başı, terracotta

Res. 8c: “Tapınak Çocuğu”

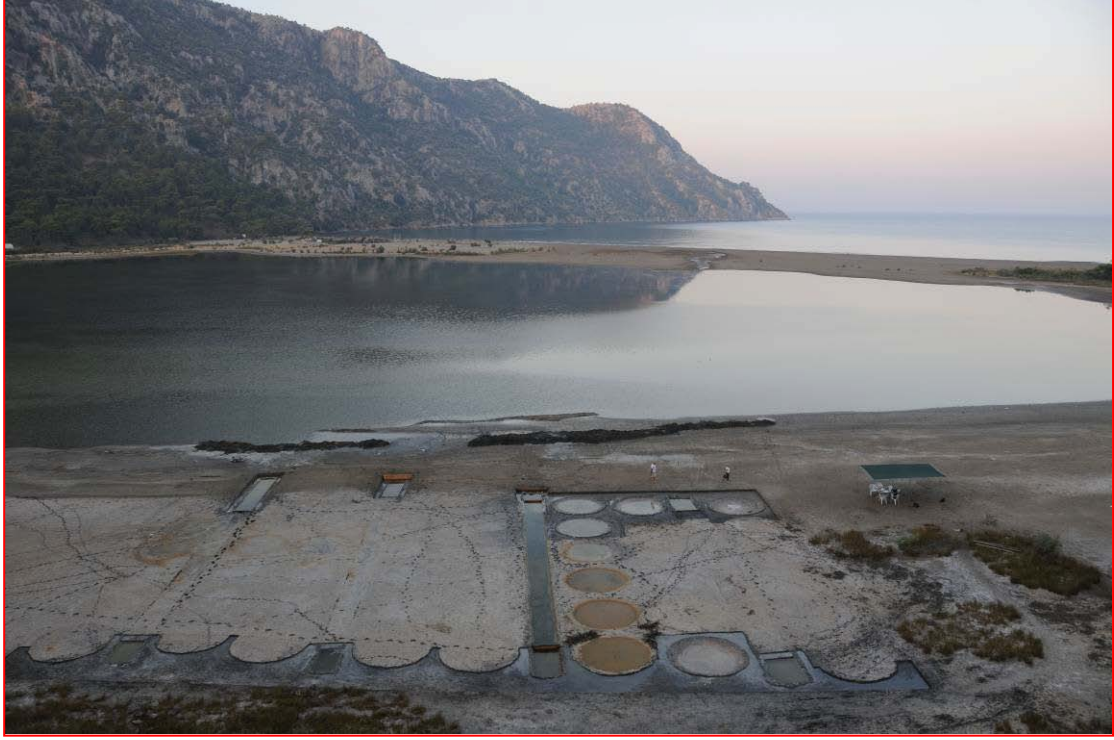
Res. 8d: “Adorant” ve Hydria taşıyan, *in situ*

d

Tuzla: Bir TÜBİTAK projesi olarak da yürütülen bu tuz üretim merkezinde, proje çalışmalarımızın sonlarına gelinmiştir artık. Bu nedenle de bu son yılın araştırmaları daha çok cevap bulması gereken sorularımıza yönelik olarak yürütülmüştür. Bunun yanında CIS çalışmaları tamamlanmış ve bununla bağlı olarak da Tuzla'nın 3D çizimleri gerçekleştirilmiştir. Programımızın ilk ayağını, geçen yıl jeofizik çalışmaları sonrasında İztuzu kumsalı üzerinde saptanan bir anomalinin araştırılması oluşturmuştur. Kumulun yaklaşık 1-1.5 metre altında tespit edilen bu anomalinin dikkat çeken özelliği, 12 metreyi aşan çapıyla dairesel formu olmuştur. Fakat ne yazık ki, zorlu çalışmanın arkeolojik bir kazancı olmamıştır. Anomali veren katmanda açığa çıkartılan “yalı taşı”, kesin olarak söylemek mümkün değilse de G.Ö. 3500 yıl önce burada oluşmuş olmalıdır.

Tuz Bahçesi içindeki arkeolojik araştırmamız, projemizin uzatılmasına neden program içinde gerçekleştirilmiştir (Res. 9): Her bir kanala ait dar kenarların formu ile taban döşemelerinin karakterini belirlemek; tavalardan gerekli olanları yeniden temizleyip ya da yeni başka tavaları gün ışığına çıkartarak tasarımı hakkında yeni ipuçları elde etmek; kanal uzunluklarının kontrollerini yapmak. Böylece tasarımın ayrıntılı olarak konumlandırılması ve modellenmesi için gerekli çalışmanın da önü açılmış olacaktır.

Res. 9: Tuzla, İnceburun Tepesi'nden

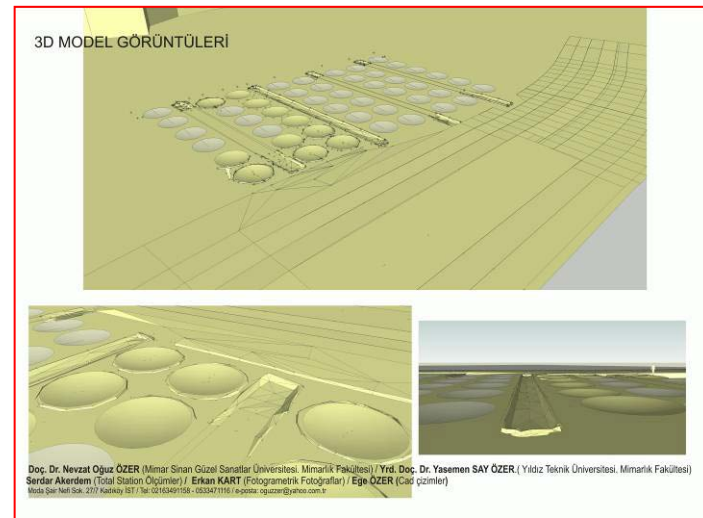
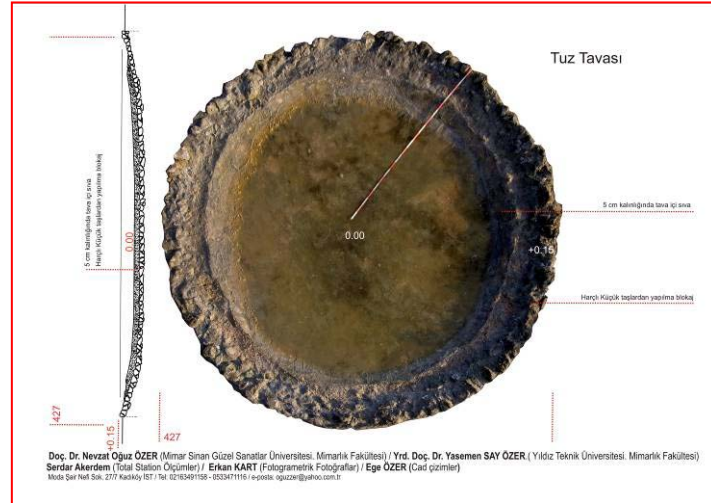
Bu bağlamda 2 No'lu Kanal'ın tümü; 1, 3 ve 4 No'lu Kanalların ise her iki yöndeki dar bitim uçları belli uzunluğa kadar açılmışlardır. I. Tam Parsel içindeki 12 Tava'dan sekizi açılmış ve hemen yanındaki ½ Parsel içindeki tavalardan güney yöndeki son Tava temizlenmiştir. Kuzey yöndeki açılmayan tavalardan ise, yalnızca dış konturları görünür duruma getirilmiştir. Kanal ve tavalara üzerine yapılan gözlemler, yeni bilgileri de beraberinde getirmiştir. Bunların başında da, önceki yayınlarda ve konferanslarda dile getirilen o günlerdeki bir bilginin artık açıklığa kavuşmuş olması gelmektedir: Tavalara ve kanalların ölçülerinde örtüşen bir ölçü birlikteliği yoktur. Tavaların kendi aralarında olduğu gibi, kanallara olan uzaklıkları yine ± 50 cm olarak kabul edilmelidir. Ancak I. Tam Parsel içinde, alt köşedeki tava komşu I. Kanal'ın duvarına temas edecek kadar yaklaşmıştır. Anlaşılan odur ki, tavaların parseller içine yerleştirilişinde belli bir ölçü birimi öngörülmüştür. Öngörülen bu ölçü biriminin tavaların çapları için 4.30 m; birbirlerine olan uzaklıkları için 50 cm; derinlik için ise 18 cm kabul edilmiş olmalıdır. Çünkü ölçüler genellikle bu sayıların etrafında dönmektedir. Malzeme için düzgün olmayan kırma taşlar tercih edildiğinden, bu sapmalar olasılıkla ünitelerin inşası sırasında meydana gelmiştir. Benzer sapmalar kanalların genişliğinde de kendini gösterir: II. ve IV. Kanallar 1.50 m ve III. Kanal 1.40 metre genişliğinde tutulmuştur. Ona karşın I. Kanal diğer üçünden de geniştir: 1.70 m. Kanal uzunluklarında daha çok tesis önünde uzanan sahil çizgisinin rol oynadığı, önceki yazılarımızda rapor edilmişti. Buna göre: I. Kanal 28.10 m; II. Kanal 28.47 m; III. Kanal 31.70 m. ve IV. Kanal 32.12 m. ölçülmektedir.

Artık kesin olarak biliyoruz ki, kanallar her iki uçta da dairesel formda örülmüşlerdir ve dört kanalın da tabanı yine aynı malzeme ile yüzeyleri olabildiğince düzgün taş yongalarla döşenmiştir. Önceki raporlarımızda 'taban döşemesi yoktur' bilgisini verdiğimiz III. Kanal'ın tabanının da döşendiği, kanalın İnceburun Tepesi yönündeki bitiminin açığa çıkartılmasıyla anlaşılmıştır; kanal döşemeleri için bağlayıcı eleman

da aynıdır: *opus caementicium*. II No’lu Kanalin lagün yönündeki dar kenarında, daha 2006 yılındaki çalışma dönemimizde varlığını bildiğimiz *catarakta*, belli ki, bu yöndeki dairesel dar kenarın bir şekilde yıkılması sonucu hemen taban döşemesi üzerine “aceleyle” inşa edilmiştir..

Kanalların değil ama, bütün tavaların içi kireç, çok ince kum ve dövülmüş tuğla tozu karışımı, geçirgenliği olmayan bir harçla sıvanmıştır; bunun da üzerine çok ince hidrolik kireç sıvanmıştır. Bu sıvanın üzeri de adeta kalkerleşmiş yer yer tuz katmanı ile kaplanmıştır.

“Kaunos Tuzlası Projesi” kapsamında 2009 yılında başlatılan Kaunos Territoriumu CIS çalışmalarına, 2010 yılı Ağustos ayı içinde de devam edilmiştir. Ayrıca alanda çekilen detay fotoğraflar CAD ortamında açılan noktalar ile çakıştırılmış ve yine CAD ortamında fotoğraflar üzerinden detay çizimleri yapılmıştır (Res. 10a-b). 3D görüntüler de CAD ortamındaki noktaların SKETCH UP programına aktarılması ile elde edilmiştir (Cengiz Işık-Sema Atik Korkmaz-Oğuz Özer-Serdar Akerdem-Erkan Kart).

Res. 10a-b: Tuzla, detay ve 3D Modelleme

Çarşı Bazilikası-Martyrium: Çarşı Bazilikası-Kuzey Nef batı girişi, geçen yılın çalışma sonrası anlaşılmıştır ki, en son kullanım evresinde bir türbe (*Martyrium*) olarak kullanılmıştır. Ve zamanın darlığı nedeniyle de, yaklaşık 6 m² lik bu üç apsidali yapının her bir apsisi içine yapılmış mezarlar açılmamıştı (Res. 11). Spolyen malzemenin kullanılmasıyla meydana getirilmiş mezarların üzerleri açıktı. Çok dağınık ele geçen kemik parçalarından da belli ki, mezarlar büyük ihtimalle daha kendi döneminde soyulmuştur. Kuzey apsis içindeki mezar, özellikle iç mekânın tuğla parçalarıyla daha küçük dokuz mekâna ayrılmış olmasıyla dikkati çeker. Fakat bu mezarın da sal taşları kaldırılmış ve mezar talan edilmiştir. Bu nedenle de mezar teknesinin neden böylesine küçük mekânlara ayrılmış olduğunu söyleyebilecek durumda değiliz. İhtimaldir ki, her bir küçük hücre yanmış iskeletlerin kemiklerini muhafaza eden bir urne görevi üstlenmiştir. Bu iskeletlerden de sadece hem yetişkin ve hem de çocuklara ait dişler ele geçmiştir.

Res. 11: Martyrium, kuzey mezar

Güney ve kuzey apsis olarak değerlendirilen iskelet malzeme ağırlıklı olarak dişler, el, ayak tarağı ve parmak kemiklerinden oluşmaktadır. İskeletlere ait uzun kemiklerle birlikte diğer gövde kemikleri çok kırıklı ve eksik parçalardan oluşmaktadır. Özellikle uzun kemiklerin üst ve alt uçlarına ait bölümler kırılmıştır. Bireylerin boy uzunluğunu veren maksimum kemik ölçümleri alınamadığı için toplumun boy uzunluğu belirlenememiştir. İskelet bireylerin kafatasları oldukça parçalı ve eksik olarak bulunmuştur. Bu nedenle kafatası morfolojisini ortaya koyabilecek hiçbir ölçüm alınamamış ve “endis” hesaplanamamıştır. Dişler ise ağırlıklı olarak yetişkin bireylere ait olmakla birlikte, bebek ve çocuklara ait olanların da sayısı az değildir (Erkan Kart-Asuman Alpagut).

Liman Agorası: Kaunos'un gerek sosyal, gerek ekonomik ve gerekse siyasi yönden en hareketli yeri olan Agora, liman çanağının kuzeyinde uzanmaktadır. Bu yönde ise 96 metre uzunluğundaki Stoa ile sınırlandırılmış ve güneydoğu köşesinde ise, önünden geçen caddenin hemen kenarında inşa edilmiş anıtsal Çeşme Binası yer

almaktadır. Bu geniş alanın tümüyle açılması gerekirken, bu yıla kadar yalnızca Stoa boyunca bu binanın ön kısmı ile Çeşme'nin önü açılabilmiştir. Bunun da nedeni kazılarımızı başka yönlelere kaydırmak zorunda kalmış olmamızdır. Bu mevsim Agora düzlüğü üzerindeki kazılarımıza yeniden dönülmüştür. Amaç, orijinal yürüme tabanı üzerinde 1,5 – 2 metre yüksekliğe kadar birikmiş humuslu dolgu toprağından alanı arındırmak ve kentin siyasi tarihi başta olmak üzere dinsel yaşantısına ışık tutan olası yazılı belgeleri açığa çıkarmaktır. Bağış Anıtı'ndan itibaren batıya doğru 15 x 5 metrelik bir alan yürüme tabanına açığa çıkartılmıştır (Res. 12). Üst seviyeye yakın son dönem “cılız” yapı kalıntıları arasında spolyen yazılı bir blok beklentimizi haklı çıkarmıştır (Erkan Kart-Ufuk Çörtük).

Res. 12: Liman Agorası, kazı sonrası düzenleme

Restorasyon-Konservasyon-Onarım: Kaunos araştırma programımızın olmazsa olmazı, kültürel dokunun korunması ve gelecek nesillere aktarılması adına restorasyon, konservasyon ve onarım çalışmalarıdır.

Uygulama projesi kurullardan geçmiş ve projeye göre yeni blokları hazırlanmış Tiyatro-Çeşme Binası'nın restorasyonu, vincimizin olmayışı nedeniyle gerçekleştirilememiş ve bu nedenle de ağırlık, Protogenes Exedrası'nın tamamlanmasına verilmiştir (Res. 13a-b). Bilindiği üzere Klasik Çağın en ünlü duvar ressamlarından biri olan Kaunoslu Protogenes'in bu Exedrası, adına yakışır bir şekilde projelendirilerek restore edilmeye başlanılmıştır. Bloklarının eksik kısımları pantograf kullanılarak yanak yanağa tıraşlanan “kaplan postu” mermer parçayla yamalanmıştır; yamanın görünen yüzeyleri ise orijinal profilinde murçlanmış ve parlatılmıştır. Sabitlenmesinde ise fiber çubuklar kullanılmıştır.

**Res.13a-b: Protogenes Exedrası, çalışma anı ve sonrası.
Sol iki postament ve koltuk eski restorasyon**

Konservasyon çalışmalarımız ise, Teras Tapınağı'nın kumtaşı mimari bloklarına yönelik olarak gerçekleştirilmiştir (Res. 14). Tapınak portikosunun kurullardan geçen restorasyon projesinin uygulanması, ancak kumtaşından yontulmuş sütun tamburları; başlıklar; architrav ve geison parçalarının konservasyonu sonrasında mümkündür. İşte bu nedenle de öncelikle zamanında sıvalı ve de boyalı olan bu parçaların konservasyonunun tamamlanmasına öncelik verilmiştir: Malzemenin yüzeylerinde oluşan mantar-likem ve kir, hazırlanan solventler ile kapatılmış daha sonra düşük basınçlı su ile yıkanmıştır. Sıvalı yüzeylerde birkaç kez tekrarlanan bu uygulamayla eş zamanlı olarak su buharı da tatbik edilmiştir. Yapısal bozulmaya uğramış kumtaşı bloklarda ve sıvaların dökülen bölümlerinde sağlamlaştırma amaçlı harç dolgular yapılmıştır; yüzey koruyucu olarak da "Paraloid B72" uygulanmıştır.

Res. 14: Teras Tapınağı, bloklarının konservasyon çalışmaları

Onarım çalışmalarımız ise, daha 1966 yılından buyana devam eden kazılarımız sonrasında öreninin hemen tüm kazılmış alanlarında gün ışığına çıkartılan geç dönemlerin süfli duvar kalıntılarında gerçekleştirilmiştir (Res. 15). Toprak harçla örülmüş bu duvarlar kalıntılarının üst sıra taşları kaldırılarak harçla sağlamlaştırılmıştır ve aralarına harç ± taş kırığı karışımı malzeme dökülerek, zaman içinde tahrip olmaları engellenmiştir (Arkİstanbul).

Res. 15: Palaestra düzlüğündeki geç dönem yapıların duvar onarımları

Araştırmalar

Bir taraftan kazılarımız devam ederken, diğer taraftan da bugüne kadar ele geçen arkeolojik malzemenin yayın için değerlendirilmesi yapılmaktadır. Aşağıda buna yönelik çalışmalardan kısa bilgiler verilmiştir.

Palaestra Terası Seramiği: Palaestra Terası'nın tarihsel yapısını anlamak amacıyla, 1995 – 2006 yılları arasında bu alan üzerinde yapılan çok sayıda sondaj çalışmalarında binlerce seramik parçası çıkartılmıştır. Bilindiği üzere bu seramikler daha o yıllarda çok da detaylı olmamak üzere kataloglanmış ve depolanmıştır. Hiç kuşku yoktur ki, bunlar, diğer alanlardan gelen tarihlenebilir malzeme ile rahatlıkla karşılaştırılabilecek karakterdedirler ve bu nedenle de diğer başka arkeolojik belgelerle birlikte alanın tarihlendirilmesinde çok önemli rol oynamaktadırlar (Res. 16).

Bunlardan arkaik ve klasik dönemlerde Atina'dan ithal edilmiş olan malzeme çok önemli rol oynamaktadır. Çünkü bu malzeme bir taraftan çok doğru bir şekilde tarihlendirilebilirken, diğer taraftan da özel ve de pahalı olmalarından dolayı Kaunos'un o dönemlerdeki ticari ve politik durumu hakkında önemli ipuçları sunmaktadır bizlere. Palaestra Terası dolgusundan yalnızca küçük parçalar elimize geçtiğinden, seramikleri tam olarak anlayabilmek ve hangi formdaki kaplara ait olduğunu saptayabilmek ve de Atika seramiğinin kronoloji içinde doğru bir yere yerleştirebilmek çok da kolay olmamaktadır. Yayına yönelik çalışma süreci içinde

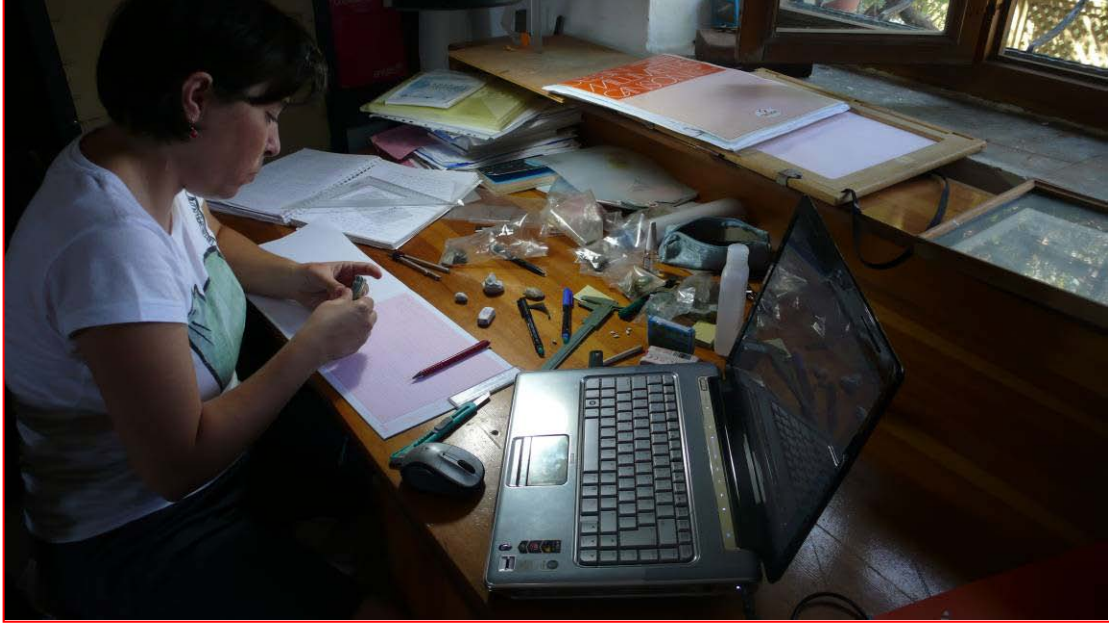
malzemenin fotoğrafları çekilmiş; profilleri kontrol edilmiş ve de ayırımları yapılmıştır (Bernhard Schmaltz).

Res. 16: Seramik Çalışmaları, kazı evi

Tiyatro Çeşme Binası Seramiği: Bu çalışma, 2007 – 2009 yılları arasında kazısı yapılan Çeşme Binası içinden ve hemen dışından gelen seramik malzemenin gruplanarak değerlendirilmesini kapsamaktadır. Bu sınıflamaya göre Çeşme'nin Tiyatro'nun *analemna* duvarı önündeki 2009 yılı dolgu malzemesi, **A Alanı** olarak adlandırılmıştır. **B Alanı**, Tiyatro Kuzeydoğu duvarının çökmesiyle Çeşme içinde oluşan homojen dolguya verilen isimdir. **C Alanı** ise, 2007de Çeşme alanının ilk temizliğinde henüz Çeşme binası açığa çıkmadan önce binanın üzerine birikmiş molozla karışık seramik malzemeyi içerir. **A Alanı** kazılarından gelen malzeme, Protogeometrik, Geometrik ve Arkaik çağ özellikleri gösteren seramikler yanında, çok sayıda da İÖ 5. – 4. yüzyıl içme kaplarına ait çanak-çömlek parçaları içermektedir. Bu da, bu görkemli Tiyatro Çeşme Binası'nın İÖ 400 yıllarından hemen sonra yapıldığının belgesi olarak kabul edilmelidir (Billur Tekkök).

Kaunos Camları: Örendeki kazıların başından itibaren ele geçen cam buluntularının yayına yönelik 2010 yılı çalışmaları üç çalışma grubu altında gerçekleştirilmiştir: Prizmatik Gövdeli Şişeler; Fethiye Müzesi'nde korunan Kaunos camları ve Roma ve Erken Bizans dönemlerine ait camların çizim çalışmaları. Roma Dönemi'nin yaygın formlarından biri olan prizmatik gövdeli şişeler, Kaunos'ta da çok sayıda ele geçmiştir. Bu tür şişeler özellikle tabanlarında yer alan geometrik, figüratif bezeme ve yazıtlarla tanımlanmaktadır. Fethiye Müzesi'nde korunan camlar, İÖ ve İS 1. yüzyıla tarihlendirilen mezarlardan ele geçmiştir. Bütün bu malzemenin çizimleri yapılmış ve fotoğrafları çekilmiştir. Kazı Deposundaki toplam 80 parça Roma ve Erken Bizans dönemi malzemesi olarak gruplandırılmış ve gerekli dokümantasyonu yapılmıştır (Res. 17).

Res. 17: Cam Çalışmaları

Demeter Kayalığı Adak Sikkeleri: 2010 tarihinde gerçekleştirilen çalışmada, öncelikle 2009 yılı kazılarında ele geçen toplam 137 adet sikke üzerine çalışılmıştır. Bu sikkelerin Fethiye Müzesine teslimleri için gerekli tasnifleri yapılmıştır. Ayrıca önceden hazırlanmış olan katalog gözden geçirilerek, hem Demeter Kayalığı buluntuları ve hem de izole buluntuların atribüsyonları tamamlanmıştır.

Bu yılın kazı döneminde ele geçen sikkeler de incelenmiştir. Yapılan ön çalışmada, Demeter Kayalığında geçen yıl gün ışığına çıkartılan Kastobala, Euromos ve Hydai sikkelerinin, bu sene yine aynı yoğunlukta ele geçtiği anlaşılmıştır. Geçen yılın adak grubunda toplam 108 adet gümüş sikkeden 82 örnek Kastobala kentine aittir. Bu sikkeler İÖ 390–340 yılları arasında darp edilmişlerdir: Ön yüzünde koçbaşı, arka yüzünde genç erkek başı yer alır; arka yüze kent ismini refere eden Karca harfler yerleştirilmiştir. 12 örnek ile temsil edilen ve İÖ 380–370 yılları arasında darp edilen Hydai kenti sikkelerinde ise, ön yüzde karşılıklı iki ve arka yüzde tek bir boğa protomesi betimlenmiştir. Kaunos kazılarında ele geçen sikkeler arasında çok sıklıkla karşılaşılan, Rhodos kent sikkeleridir. İÖ 370–360 yılları arasında darp edilmiş olan sikkelerin ön yüzünde şua taçlı Helios başı; arka yüzünde iki tomurcuk şeklinde Rhodos gülü yer almaktadır. Euromos kenti, ön yüzünde yaban domuzu protomu ve arka yüzünde kent ile özdeşleşen Zeus Lepsynos'un yer aldığı İÖ erken IV. yüzyılın 3 adet sikke ile temsil edilirken, Magnesia ad Meandrum kenti, 4 örnek ile Kaunos'ta ilk kez karşımıza çıkmaktadır. Bu sikkeler, kentin İÖ 400–350 yılları arasında darp ettiği, ön yüzde Athena başı ve arka yüzde geometrik bir daire içinde trident motifinin yer aldığı serinin örnekleridir. Kaunos ve kentteki Demeter kültü için çok önemli olan Hekatomnid'ler sülalesine ait ise, iki sikke tanımlanmıştır. Bunlardan biri İÖ 341-334'de hüküm etmiş Pixadoros Dönemi sikkesidir (Zeynep Çizmeli Ögün).

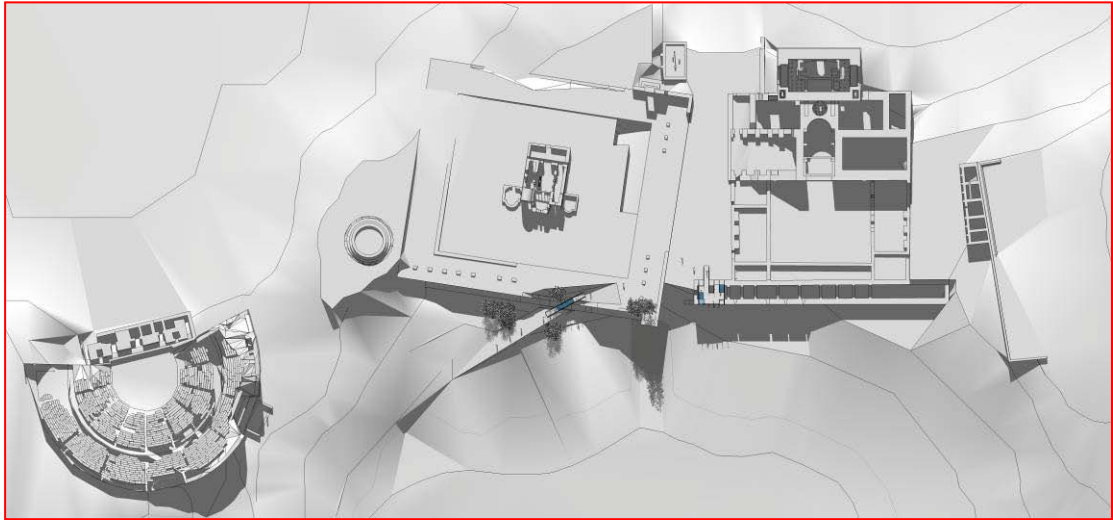
Yazıtlar: Bu yıl toplam sekiz adet yazılı belgenin dokümantasyonu yapılmıştır. Aralarında yalnızca bir-kaç harften oluşan karca yazıtlar da vardır. Yazıtların en iyi korunmuş olanı, bu yılın Agora kazısında açığa çıkartılmıştır (Chr. Marek):

“Kaunos halkı, Dion’un oğlu Dionysios’u yararlılığından dolayı altın bir taç ve heykeliyle ödüllendirdi.”

Res. 18: Agora Yazıtı 2010

“Arkeolojik Park” Çalışmaları: Bilindiği üzere Kaunos, Muğla ilinin en fazla ziyaretçi çeken örenidir. Hiç kuşkusuz bunda en büyük pay, 1966 yılından buyana kazıları yürüten kazı ekibinin ve onları hem manevi ve hem de maddi açıdan destekleyen kurum ve kuruluşlarıdır. Ekip olarak bizler yalnızca bilimsel çıkarlarımızı gözetmiyor, öreni bir “Arkeolojik Park” konumuna getirmek için gayret içinde oluyoruz. Bu bağlamda özellikle son yıllardan buyana her yıl bir proje hazırlıyor ve o projeyi uyguluyoruz. Ancak geçen kazı dönemi yalnızca proje hazırlığına ayrılmıştır (Res. 19): Palaestra Terası Düzenlemesi ve Giriş (O.Özer).

Res. 19: Palaestra “Arkeolojik Park” Projesi, 2010